

The purpose of the article is to identify components (patriotic-oriented activity, national-patriotic worldview, patriotic activity), criteria (value-motivational, cognitive-worldview, activity-behavioral) and indicators (positive motives of educational activity, motivation for active patriotic activity, active subject-patriotic position, tolerant attitude to representatives of different cultures, patriotic-worldview knowledge, value-patriotic consciousness, knowledge of the native language, respect for it, interest in traditions, customs and cultural heritage of its people, history of its country, events occurring, the ability of the individual to act in accordance with values and patriotic position, willingness to perform patriotic actions, the ability to patriotic self-realization, the ability to regulate one's emotional state) of the national-patriotic consciousness of future maritime professionals.

Certain components, criteria and indicators of national-patriotic consciousness can be manifested at different levels, have different degrees of manifestation. A single approach to determining the levels of formation of a criterion in pedagogical research has not been developed. Accordingly, the criteria may have a different number of levels of formation.

The analysis of the scientific literature allowed to determine and characterize the following levels of formation of national-patriotic consciousness of future specialists in the maritime industry according to certain criteria and indicators: optimal (active patriot), acceptable (patriot), critical (indifferent patriot).

Key words: *components, criteria, indicators, national-patriotic consciousness, patriotic education, future specialists of the maritime industry.*

УДК 373.015.31:613(043.5)

Світлана Замрозович-Шадріна

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

ORCID ID 0000-0003-0138-3587

DOI 10.24139/2312-5993/2021.01/173-183

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ: СТРУКТУРНО-КОМПОНЕНТНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Метою статті є виокремлення й аналіз окремих аспектів структурно-компонентної характеристики феномену «підготовка майбутніх педагогів до формування культури здоров'я дітей». У статті використано методи дослідження: теоретичні (аналіз філософської, педагогічної, психологічної літератури); інтерпретаційно-аналітичний метод, узагальнення. Актуалізовано необхідність структурно-компонентної характеристики готовності майбутніх педагогів до формування культури здоров'я дітей у контексті цілісної професійної підготовки. Окреслено наукові позиції щодо дефініції поняття «культура здоров'я дітей», її структурного складу, оскільки своєрідність досліджуваного феномену зумовлена сензитивністю процесів їхнього розвитку. У ракурсі теоретичного осмислення досліджуваної проблеми виокремлено структуроутворюючі складники підготовки майбутніх педагогів до різних видів професійної діяльності у площині здоров'ятворення, здоров'язбереження. З урахуванням наукових підходів визначено взаємопов'язані структурні компоненти підготовки майбутніх педагогів до формування культури здоров'я дітей: мотиваційно-ціннісний; когнітивний (знаннєвий); операційно-рефлексивний; особистісно-креативний.

Ключові слова: *готовність, здоров'ятворення, здоров'язбереження, культура здоров'я, майбутній педагог, підготовка, структурно-компонентна характеристика.*

Постановка проблеми. Культура здоров'я є універсальним загальнолюдським концептом, що безпосередньо відображає загальний стан соціально-економічного благополуччя країни, її загальнокультурного розвитку. Підготовка педагога з високим рівнем культури здоров'я сприяє вирішенню пріоритетних завдань системи освіти, одним із яких є «виховання людини в дусі відповідального ставлення до власного здоров'я та здоров'я оточуючих як до найвищої індивідуальної та суспільної цінності» (Москаленко, 1999, с.14-18) загалом, і зокрема формування культури здоров'я.

Звертаємо увагу на те, що на нормативно-правовому рівні (Закон України «Про охорону дитинства» (2001), Національна доктрина розвитку освіти (2002), Державна національна програма «Освіта. Україна XXI століття», «Концепція формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у дітей та молоді» (2004), Указ президента Про національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» (2016)) задекларовано перехід до гнучкої, динамічної ступеневої системи підготовки педагогів-вихователів, які здатні забезпечувати становлення й розвиток фізично та морально здорової особистості дитини.

Актуалізацію готовності майбутніх педагогів до формування культури здоров'я дітей розглядаємо в контексті цілісної професійної підготовки, як систему теоретично обґрунтованих і прикладних знань студентів щодо сутності культури здоров'я, як складову загальної культури особистості, інтегративну якість, що акумулює систему знань про здоров'я як соціально-культурне явище, компоненти здорового способу життя, систему ціннісних орієнтацій, усвідомлення особистісної значущості цінності здоров'я як необхідності особистісного саморозвитку, здатність усвідомленого вироблення індивідуальної стратегії збереження й розвитку здоров'я, що виявляється у здоров'язбережувальній поведінці. Як кожній системі, їй властива певна структура, що спонукає нас до структурно-компонентної характеристики означеного феномену.

Аналіз актуальних досліджень демонструє наукові розвідки, де репрезентовано різні аспекти реалізації здоров'язбережувальної стратегії у процесі підготовки майбутніх педагогів (Н. Белікова, С. Бобровник, М. Божик, Н. Денисенко, П. Джуринський, Н. Карапузова, Н. Козак, Т. Осадченко, А. Петрова, Л. Сливка та ін.); розв'язуються проблеми формування культури здоров'я майбутнього вчителя у процесі професійної підготовки

(С. Лебедченко). У наукових працях (І. Глинянова, О. Диканова та ін.) характеризуються компоненти, рівні та етапи формування готовності майбутніх учителів до здоров'язберезувальної роботи зі школярами. Структурні компоненти готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язберезувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи студіюють Г. Остапенко, С. Жестков, О. Циганок та ін.; до організації оздоровчої діяльності, оздоровлення школярів (Р. Карпюк, Ю. Мусхаріна та ін.). Проте, недостатньо дослідженою є структура феномену «підготовка майбутніх педагогів до формування культури здоров'я дітей».

Метою статті є виокремлення й аналіз окремих аспектів структурно-компонентної характеристики феномену «підготовка майбутніх педагогів до формування культури здоров'я дітей».

Методи дослідження. Для досягнення мети було використано такі методи дослідження: теоретичні (аналіз філософської, педагогічної, психологічної літератури); інтерпретаційно-аналітичний метод, узагальнення.

Виклад основного матеріалу. У контексті порушеної проблеми слід зважати, передусім, на наукові позиції щодо дефініції поняття «культура здоров'я дітей», її структурного складу, позаяк під час підготовки майбутніх педагогів до формування культури здоров'я дітей має бути врахована вікова специфіка, особливості психоемоційного розвитку дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, зокрема в умовах освітніх комплексів (НВК «Початкова школа-садок»).

Як слушно зауважує Л. Дихан (Дыхан, 2000), своєрідність досліджуваного феномену зумовлена сензитивністю процесів розвитку дітей, а зміст принципів збереження та зміцнення здоров'я має конкретизуватися для різних вікових груп і таким чином «вибудовувати» поступове «сходження» вихованця до цінностей культури загалом, і зокрема культури здоров'я.

Нам видається конструктивною позиція вчених (В. Колбанов, Н. Голіков, О. Диканова та ін.), згідно з якою культура здоров'я дитини (зокрема, молодшого школяра) потрактована як «особистісна якість, яка формується на основі знань, умінь, системи ціннісних орієнтацій та характеризується здоров'язберігаючою поведінкою» (Диканова, 2004, с. 29).

Саме у площині поданого дефініціювання пропонуються такі структурні компоненти означеного феномену: *мотиваційно-ціннісний компонент*, який передбачає наявність мотивації, що спонукає особистість здійснювати здоров'ятворчу діяльність; *когнітивний компонент*, який акумулює індивідуально-здоров'ятворчі знання; *діяльнісний компонент*,

який охоплює здоров'ятворчі вміння й навички; *рефлексивний компонент*, що передбачає рефлексію особистістю формування в неї культури здоров'я, здатності до аналізу отриманої інформації в аспекті категорій «культура» та «здоров'я» (Диканова, 2004, с. 32).

У ракурсі теоретичного осмислення досліджуваної проблеми ми виходимо з того, що домінантою підготовки майбутніх педагогів до формування культури здоров'я дітей є націленість на реалізацію гуманістичної мети – загальнокультурний, моральний і професійний розвиток особистості. Однією зі складових загальнокультурного розвитку є високий рівень культури здоров'я майбутнього педагога. Відтак, видається важливим виокремлення структуроутворюючих складників підготовки майбутніх педагогів до різних видів професійної діяльності у площині здоров'ятворення, здоров'язбереження, позаяк цілком очевидно, що саме на основі структурних компонентів готовності до такої діяльності слід розглядати і зміст підготовки майбутніх педагогів до формування культури здоров'я дітей, зокрема у НВК «Школа-садок».

Заслужують на увагу наукові узагальнення Д. Правдова (Правдов, 2012) щодо виокремлення таких структурних компонентів культури здоров'язбереження в майбутніх педагогів і вихователів закладів дошкільної освіти: *когнітивний, аналітичний, мотиваційний, технологічний, комунікативний, рефлексивний, ціннісний і методичний компоненти*.

За логікою вченого, *когнітивний компонент* відображає сформованість процесів загальноінформаційної діяльності педагога у сфері здоров'язбереження; *аналітичний компонент* – віддзеркалює його здатність аналізувати й інтерпретувати інформацію про технології, побудовані на підставі інтеграції рухової та пізнавальної діяльності дітей стосовно формування культури здоров'язбереження; *мотиваційний компонент* відображає міру мотиваційних спонукань педагога щодо формування культури здоров'язбереження власної та дітей і вдосконалення навчання й виховання дітей через створення умов для інтеграції їх рухової та пізнавальної діяльності; *технологічний компонент* віддзеркалює знання технічних і програмних засобів, які забезпечують інтеграцію рухової та пізнавальної діяльності дітей у процесі навчання й формування в них культури здоров'язбереження; *комунікативний компонент* показує наскільки майбутній учитель комунікує (розуміє й застосовує різного виду комунікації) у процесі обміну, передачі й поширення інформації про культуру здоров'язбереження та технології її формування не тільки в дітей, але й їхніх батьків; *рефлексивний компонент* засвідчує здатність майбутнього педагога

осмислювати й оцінювати власний рівень компетентності в ракурсі формування культури здоров'язбереження; *ціннісний компонент* апелює до норм культури здоров'язбереження та здоров'язберігаючої поведінки; *методичний компонент* віддзеркалює ступінь володіння здатністю організувати освітній процес у закладі освіти на основі інтеграції рухової та пізнавальної діяльності дітей, спрямований на формування культури здоров'язбереження.

Конструктивним у площині названої проблеми вважаємо досвід провідних вітчизняних і зарубіжних учених (Белікова, 2008; Козак, 2016; Левінець, 2006) стосовно змісту та структурування здоров'язбережувальної компетентності майбутнього педагога. Так, наприклад, Н. Козак (Козак, 2016) у структурі здоров'язбережувальної компетентності виокремлює три компоненти: когнітивний, емоційно-ціннісний, поведінковий, які, за твердженням ученої, корелюють із відомим гаслом: «Знаю, хочу, можу». При цьому *когнітивний* (пізнавальний, знаннєвий) компонент відображає уявлення, знання, відомості про себе, здоров'я, здоровий спосіб життя та чинники, які впливають на здоров'я, визначають спосіб життя, значення здоров'я та здорового способу життя для людини; *емоційно-ціннісний* (*мотиваційний, мотиваційно-ціннісний*) віддзеркалює цінності, емоції особистості, мотивацію, переживання, почуття, пов'язані зі здоров'ям та здоровим способом життя, місце здоров'я в системі життєвих цінностей особистості; *поведінковий* (*діяльнісно-практичний, діяльнісно-поведінковий*) характеризує вчинки й дії, від яких залежить збереження, зміцнення, формування здоров'я або його виснаження (Козак, 2016, с. 49).

У процесі структурування поняття «підготовка майбутніх педагогів до формування культури здоров'я дітей» ми виходимо з розуміння його як інтегративного стійкого особистісного утворення, ґрунтованого на високій здоров'ятворчій активності особистості щодо засвоєння «цінностей здоров'ятворчості», що полягає у формуванні, збереженні та зміцненні здоров'я та їх «трансляції у процесі подальшої професійної діяльності» (Є. Шульгін, С. Лебедченко). Науковці вважають (ми погоджуємось із цим твердженням), що саме в такому контексті культура здоров'я постулює пріоритет цінностей здоров'я в системі загальнолюдських цінностей. Здоров'ятворчість при цьому розуміється як нова, формована модель особистості, яка базується на критеріях здорового способу життя й реалізується у процесі активного довголіття (Шульгін, Лебедченко, 2000).

З урахуванням схарактеризованих наукових підходів нами визначено такі взаємопов'язані структурні компоненти підготовки майбутніх педагогів до формування культури здоров'я дітей (Рис. 1):

- мотиваційно-ціннісний;
- когнітивний (знаннєвий);
- операційно-рефлексивний;
- особистісно-креативний.

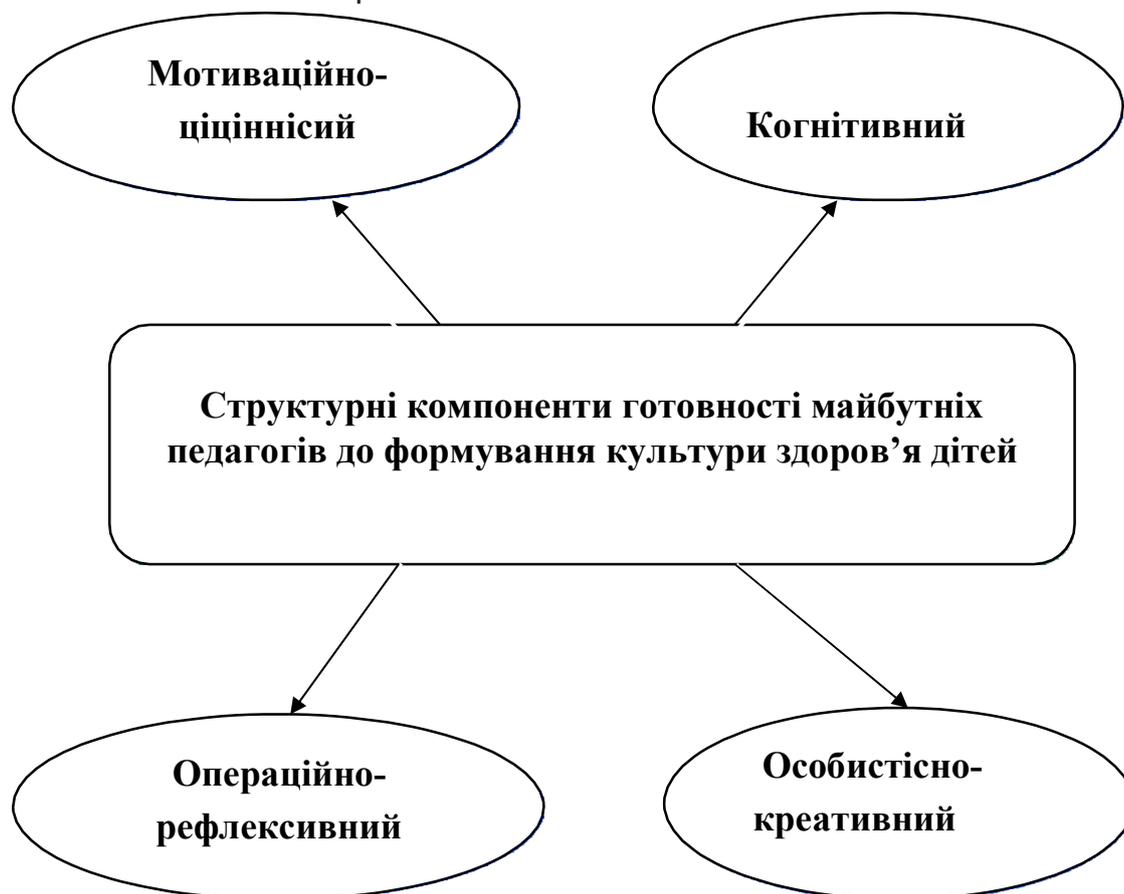

Рис. 1. Структура підготовки майбутніх педагогів до формування культури здоров'я дітей

Виокремлення *мотиваційно-ціннісного* компонента в структурі підготовки майбутніх педагогів до формування культури здоров'я дітей спричинене усвідомленням того, що рушієм, спонуканням до будь-якої діяльності загалом є мотив, за твердженням В. Сластьоніна, – провідне утворення у складному синтезі структури мотиваційної сфери, що забезпечує професійну готовність учителя (Сластенин, 1995, с. 17). Саме мотиваційно-ціннісна складова такої готовності відображає позитивну емоційну налаштованість студентів на здоров'язберігаючу діяльність, передбачає формування в майбутніх педагогів активної життєвої та професійної позиції у сфері здоров'ятворення та здоров'язбереження.

Відтак, мотиваційно-ціннісний компонент акумулює ціннісно-сміслову самовизначення, мотиваційно-ціннісне ставлення майбутніх педагогів до власного здоров'я як взірця для наслідування дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку, зокрема в умовах НВК «Школа-садок», здоров'язберігаючої професійно-педагогічної діяльності, сформованість потреби піклуватися про власний стан здоров'я впродовж життя.

Когнітивний (знаннєвий) компонент акумулює сукупність знань (психолого-педагогічних, предметних, спеціальних (валеологічних, медико-біологічних), методично-технологічних), необхідних студентам для формування культури здоров'я дітей, розуміння ними важливості цього процесу. З таких позицій зміст когнітивного компоненту цілком логічно презентувати чотирма блоками:

- *психолого-педагогічні знання* – визначають рівень здоров'язберігаючої професійно-педагогічної підготовки майбутнього педагога, від якого залежить результативність формування культури здоров'я дітей, набуття студентами знання про здоров'я людини (психологічне, соціальне, моральне, духовне, фізичне, професійне), вікової специфіки та особливостей психоемоційного розвитку дітей дошкільного та молодшого шкільного віку;

- *валеологічні знання* (від лат. valeo – бути здоровим і грец. logos – учення, наука) – наука про формування, збереження та зміцнення здоров'я людини на всіх рівнях: духовному, психічному, фізичному й соціальному) об'єднують знання фізіології, психології, екології, філософії, астрономії, фізики, хімії, медицини та багатьох інших наук (саме таке комплексне осмислення складових людини та її здоров'я в нерозривному зв'язку зі Всесвітом дозволить досягти сталого світорозуміння й оздоровлення кожної людини), що сприяє формуванню валеологічної свідомості, практичних умінь і навичок, виховання мотивації до здорового способу життя, пріоритету здоров'я в усіх ланках освіти (Лукашук-Федик, Бадюк, Циквас, 2006, с. 6);

- *медико-біологічні знання* – вміщують інформацію про медико-біологічні механізми здоров'я та його порушення, про особливості використання форм і методів оздоровлення, оздоровчих систем для укріплення організму дитини, умови оптимального дозування навантаження з урахування вікових і статевих особливостей розвитку, стану здоров'я й рівня фізичної підготовленості дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, що є суттєвим у площині дослідження;

- *методично-технологічні знання* охоплюють загально методичні та спеціально методичні й технологічні знання. При цьому загально методичні

та спеціально методичні знання, як слушно відзначає О. Диканова, поглиблюють поінформованість майбутнього педагога про різноманітні методики організації освітньої діяльності, що мають оздоровчий ефект, методики здорового спілкування; профілактики асоціативних явищ; методи активізації пізнавальної діяльності, що сприяє формуванню мотивації здоров'я, здоров'язберігаючі, оздоровчі технології (Диканова, 2004).

Операційно-рефлексивний компонент передбачає сформованість найбільш значущих груп умінь і навичок майбутнього педагога (організаційних, комунікативних, прогностичних, дослідницьких, рефлексивних, розвиток педагогічної творчості, осмислення власної здоров'язберігаючої діяльності, самоаналізу, самопізнання, саморозвитку), що уможлиблює безпосереднє розв'язання ним теоретичних і практичних проблем у сфері здоров'язберігаючої професійної діяльності, спрямованої на формування культури здоров'я дітей в умовах НВК «Школа-садок».

Вагомою характеристикою операційної складової означеного компонента готовності майбутнього педагога до формування культури здоров'я дітей є здатність до усвідомленої саморегуляції, самовдосконалення як почуття власної компетентності й ефективності у процесі здоров'язберігаючої, здоров'ятворчої діяльності та організації середовища навчально-виховного комплексу на його основі.

Рефлексивна складова означеного компоненту дозволяє оцінити ступінь оволодіння майбутнім педагогом здоров'ятворчими знаннями, вміннями й навичками задля ефективного їх використання в подальшій професійній діяльності.

Особистісно-креативний компонент віддзеркалює творчу природу педагогічної праці загалом, і здоров'ятворчої зокрема. Існує думка, що змістовою домінантою особистісної складової названого компонента досліджуваного феномену є сформованість вольових якостей майбутніх педагогів. Зокрема, Ю. Лукашин виокремлює вольовий механізм як складний багаторівневий регулятор життєдіяльності людини, результат довготривалої та складної внутрішньої роботи особистості, який характеризує стан готовності, внутрішньої мобілізованості (Сластенин, 1995, с. 14).

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, на підставі проведеного теоретичного аналізу й узагальнення нами виокремлено компоненти змістової характеристики феномену «підготовка майбутніх педагогів до формування культури здоров'я дітей», а саме: мотиваційно-ціннісний, когнітивний, операційно-рефлексивний, особистісно-креативний. Вони слугуватимуть підґрунтям для визначення

критеріїв, показників, окреслення рівнів сформованості досліджуваного педагогічного явища, що розглядається нами як *перспектива подальших наукових розвідок*.

ЛІТЕРАТУРА

- Белікова, Н. О. (2008). Формування готовності майбутнього фахівця з фізичної реабілітації до здоров'язберігаючої діяльності. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти*, 41, 28–31. (Belikova, N. O. (2008). Formation of readiness of the future specialist in physical rehabilitation for health-preserving activity. *Updating the content, forms and methods of teaching and education in educational institutions*, 41, 28-31).
- Диканова, Е. Г. (2004). *Подготовка будущего учителя к формированию культуры здоровья младшего школьника в условиях педколледжа* (дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08). Волгоград. (Dikanova, E. G. (2004). *Preparing a future teacher for the formation of a health culture of a junior schoolchild in a pedagogical college* (PhD thesis). Volgograd).
- Дыхан, Л. Б. (2000). *Педагогические условия валеологизации образовательной среды младших школьников* (дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08). Ростов н/Д. (Dykhan, L. B. (2000). *Pedagogical conditions of valeologization of the educational environment of primary schoolchildren* (PhD thesis). Rostov n / D).
- Козак, Н. (2016). *Здоров'язберігаюче виховання підлітків основної школи в навчально-виховному процесі* (дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07). Полтава. (Kozak, N. (2016). *Health-preserving education of primary school adolescents in the educational process* (PhD thesis). Poltava).
- Левінець, Н. В. (2006). *Формування професійної готовності майбутніх вихователів до здійснення фізичного виховання дошкільників на засадах народних традицій* (дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04). Київ. (Levinets, N. V. (2006). *Formation of professional readiness of future educators for the implementation of physical education of preschoolers on the basis of folk traditions* (PhD thesis). Kiev).
- Лукашук-Федик, С. В., Бадюк, Р. А., Циквас, Р. С. (2006). *Валеологія: Економічна думка*. Тернопіль. (Lukashchuk-Fedik, S. V., Badyuk, R. A., Tsikvas, R. S. (2006). *Valeology: Economic thought*. Ternopil).
- Москаленко, О. Н. (1999). Системний підхід до оцінки здорового способу життя. *Валеологія*, 2, 14–18. (Moskalenko, O. N. (1999). A systematic approach to the assessment of a healthy lifestyle. *Valeology*, 2, 14–18).
- Правдов, Д. (2012). Модель подготовки будущих педагогов к формированию у детей культуры здоровьезбережения. *Современные исследования социальных проблем*, 9 (17). Режим доступу: www.sisp.nkras.ru (Pravdov, D. (2012). A model of preparing future teachers for the formation of a culture of health preservation in children. *Contemporary studies of social problems*, 9 (17). Retrieved from: www.sisp.nkras.ru)
- Сластенин, В. А. (1995). Профессиональная готовность учителя к воспитательной работе: содержание, структура функционирования. *Профессиональная подготовка учителя в системе высшего образования*. Москва: Просвещение, сс. 14–28. (Slastenin, V. A. (1995). Professional readiness of a teacher for educational work: content, structure of functioning. *Professional training of teachers in the higher education system*. Moscow: Education, pp. 14–28).
- Шульгин, Е. А., Лебедченко, С. Ю. (2000). Некоторые аспекты формирования культуры здоровья будущего учителя. *Здоровье в XXI веке*. Тула, сс. 279–281. (Shulgin, E. A.,

Lebedchenko, S. Yu. (2000). Some aspects of the formation of a culture of health of the future teacher. *Health in the XXI century*. Tula, pp. 279–281)

РЕЗЮМЕ

Замрозевич-Шадріна Светлана. Подготовка будущих педагогов к формированию культуры здоровья детей: структурно-компонентная характеристика.

Целью статьи является выделение и анализ отдельных аспектов структурно-компонентной характеристики феномена «подготовка будущих педагогов к формированию культуры здоровья детей». В статье использованы методы исследования: теоретические (анализ философской, педагогической, психологической литературы) интерпретационно-аналитический метод, обобщение. Актуализирована необходимость структурно-компонентной характеристики готовности будущих педагогов к формированию культуры здоровья детей в контексте целостной профессиональной подготовки. Определены научные позиции дефиниции понятия «культура здоровья детей», ее структурного состава, поскольку своеобразие изучаемого феномена обусловлено сензитивностью процессов их развития. В ракурсе теоретического осмысления исследуемой проблемы выделены структурообразующие составляющие подготовки будущих педагогов к различным видам профессиональной деятельности в плоскости здоровьятворчества, здоровьесбережения. С учетом научных подходов определены взаимосвязанные структурные компоненты подготовки будущих педагогов к формированию культуры здоровья детей: мотивационно-ценностный; когнитивный (знаниевый) операционно-рефлексивный; личностно-креативный.

Ключевые слова: готовность, здоровьятворчество, здоровьесбережение, культура здоровья, будущий педагог, подготовка, структурно-компонентная характеристика.

SUMMARY

Zamrozevych-Shadrina Svetlana. Preparation of future teachers for the formation of a child health culture: structural-component characteristics.

The purpose of the article is to highlight and analyze certain aspects of the structural and component characteristics of the phenomenon “preparation of future teachers for the formation of a culture of children’s health”. The article uses research methods: theoretical (analysis of philosophical, pedagogical, psychological literature); interpretive-analytical method, generalization. The need for structural and component characteristics of the readiness of future teachers to form a culture of a child health in the context of holistic training has been highlighted. Scientific positions on the definition of the concept of “children’s health culture”, its structural composition, as well as the originality of the studied phenomenon is due to the sensitivity of their development. From the perspective of the theoretical understanding of the researched problem the structural components of preparation of future teachers for various kinds of professional activity in the field of health care, health preservation are allocated. Taking into account scientific approaches, the interconnected structural components of preparation of future teachers for the formation of children’s health culture are determined: motivational-value, cognitive, operational-reflexive. Motivational-value component accumulates value-semantic self-determination, motivational-value attitude of future teachers to their own health as a model for children of preschool and primary school age to follow in terms of the educational complex “School-kindergarten”, health-preserving professional and pedagogical activities, the need to take care of one’s own health throughout life. The cognitive component accumulates a set of knowledge (psychological-pedagogical, subject, special (valedological, medical-biological), methodological-technological) necessary for students to form a culture of children’s health,

their understanding of the importance of this process. Operational-reflexive component involves formation of the most significant groups of skills and abilities of the future teacher (organizational, communicative, prognostic, research, reflexive, development of pedagogical creativity, understanding of their own health, self-analysis, self-knowledge, self-development). The personal-creative component reflects the creative nature of pedagogical work in general, and health work in particular.

***Key words:** readiness, health, culture of health, future teacher, training, structural and component characteristics.*

УДК 378.147

Оксана Зосименко

КЗ Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

ORCID ID 0000-0003-2080-6178

DOI 10.24139/2312-5993/2021.01/183-192

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО НАПРЯМУ

У статті проаналізовано теоретичні аспекти професійної підготовки соціальних працівників до реалізації соціально-реабілітаційного напрямку. Виокремлено важливі елементи підготовки фахівців соціономічної сфери за відповідним напрямом, а саме: завдання, функції, професійно-профільні знання, уміння й навички, індивідуальні професійно-особистісні якості особистості фахівця, правових і організаційних засад надання соціальних послуг, спрямованих на соціальну реабілітацію осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах.

***Ключові слова:** професійна підготовка, майбутній соціальний працівник, соціально-реабілітаційний напрям роботи, соціальна реабілітація.*

Постановка проблеми. Зміни соціально-економічних умов, які характеризують теперішній розвиток України, висувають підвищені вимоги до здійснення висококонкурентної професіоналізації фахівців соціономічної сфери. Реформування соціально-економічної системи України сприяє появі нової професії – соціальна робота, головним призначенням якої є надання компетентної соціальної допомоги особам, які потрапили в складні життєві обставини. Отже, зростає значення соціальної роботи як виду професійної діяльності та ролі соціального працівника як професіонала.

Серед різноманітних напрямів підготовки майбутніх соціальних працівників виокремлюється соціально-реабілітаційний. Головною метою якого є сформувати професійні компетентності майбутніх соціальних працівників із питань виконання соціально-реабілітаційної роботи з потребуючими особами.

Аналіз актуальних досліджень. Зазначимо, що теоретичні та практичні аспекти соціальної роботи як галузі знань, навчальної дисципліни та професійної діяльності розглянуто у працях О. Безпалько, І. Зверєвої, І. Іванова, А. Капської, Г. Лактіонова, Л. Міщик, Л. Тютті та ін.